

18.11.2022

Група 36

Математика (геометрія)

Урок 1-2

Тема: Прямокутні координати в просторі.

Мета: сформуванати уявлення про декартову прямокутну систему координат у просторі; ознайомити з формулами для знаходження відстані між двома точками в просторі та знаходження середини відрізка; сформуванати вміння застосовувати ці формули до розв'язування задач; розвивати просторову уяву, вміння проводити аналогії, порівняння; виховувати акуратність, зацікавленість у пізнанні нового.

Матеріали до уроку:

При вивченні теми «Координатна пряма» ви навчилися знаходити по координаті положення точки на прямій.

1. Скількима координатами може бути задана точка на прямій? **Однією.**

2. Скількима координатами задана точка в координатній площині? **Двома.**

3. Скількима координатами задана точка у просторі? **Трьома.**

Питання уроку.

Так скільки ж координат треба для того, щоб задати точку на прямій?

- Одна

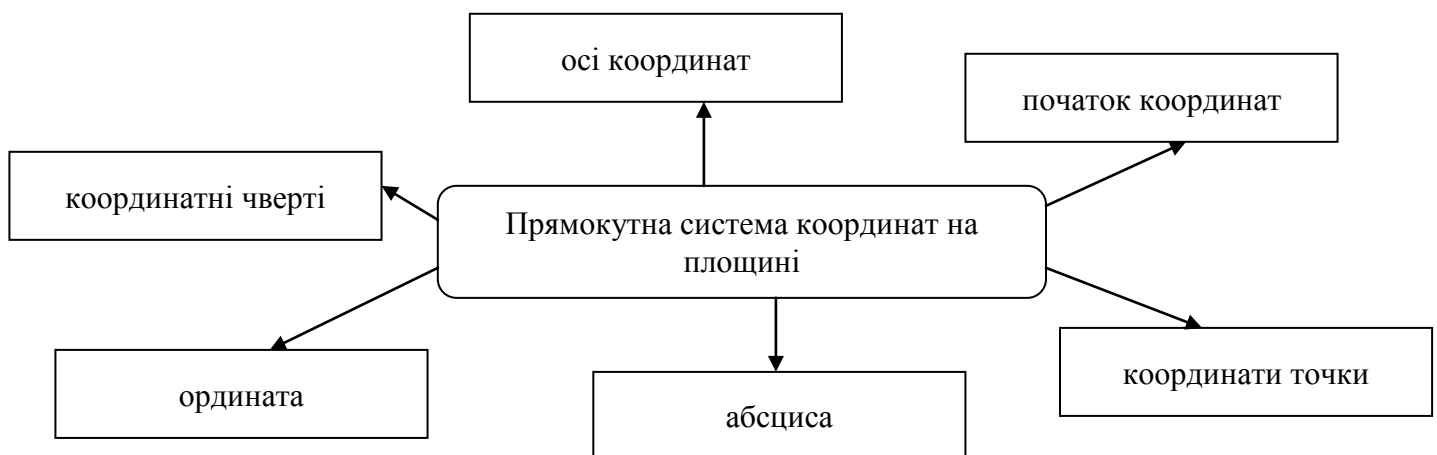
Скількима координатами задається точка на координатній площині?

- Двома

скількима координатами задається точка у просторі?

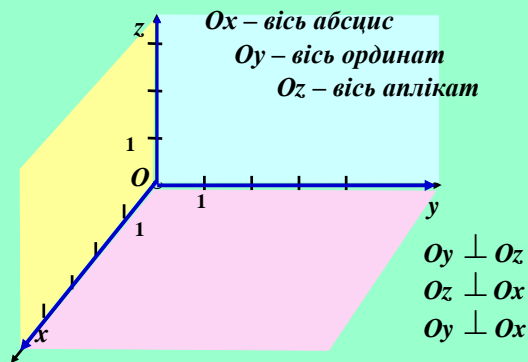
- Трьома

Зараз повторимо і пригадаємо всі терміни і поняття, які асоціюються у вас з цими словами - прямокутна система координат

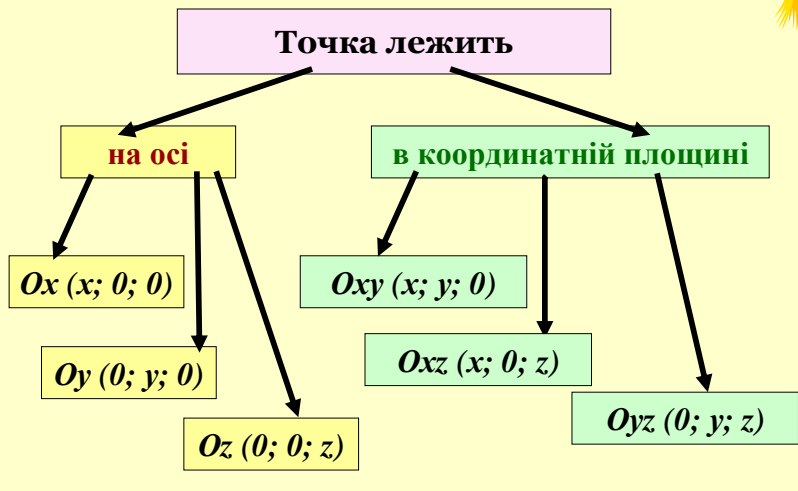
Розглянемо три взаємно перпендикулярні прямі (координатні осі) Ox , Oy , Oz зі спільною точкою O — початком координат. Ox — вісь абсцис; Oy — вісь ординат, Oz — вісь аплікват. Через кожну пару цих прямих проведемо координатні площини Oxy , Oxz , Oyz . Утворену в такий спосіб систему координат називають **прямокутною декартовою системою координат у просторі.**

Задання прямокутної системи координат у просторі:

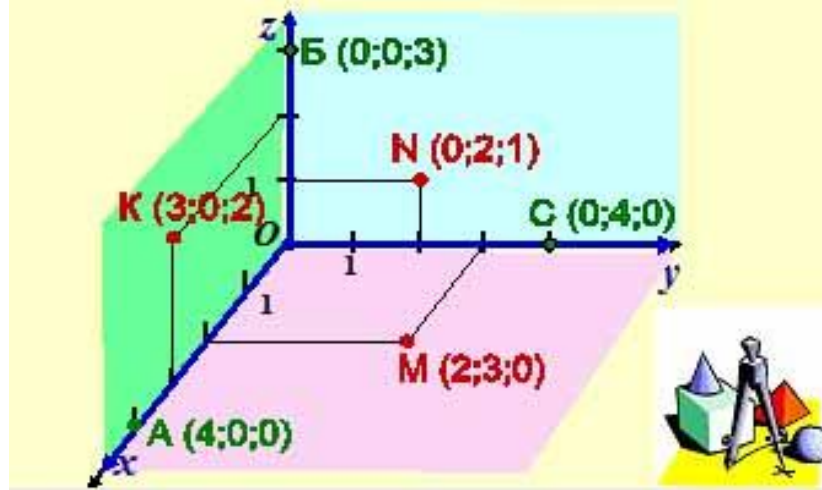

Кожній точці в просторі відповідають три числа: її абсциса X , ордината Y , апліката Z . І навпаки: кожній точці чисел (x, y, z) у просторі відповідає єдина точка. Координати точки записується у дужках через крапку з комою, причому першою записується X , другою Y , третьою Z .

Знаходження координат точок.

Розміщення координат точок

Маючи таку систему координат, можна розв'язувати багато стереометричних задач, подібних до тих, які розв'язують за допомогою координат на площині.

Зокрема, можна довести такі твердження:

Відстань між точками $A(x_A, y_A, z_A)$ і $B(x_B, y_B, z_B)$ обчислюється за формулою

$$AB = \sqrt{(x_B - x_A)^2 + (y_B - y_A)^2 + (z_B - z_A)^2}.$$

Координати середини відрізка

Нехай $A(x_A; y_A; z_A)$ і $B(x_B; y_B; z_B)$ — дві довільні точки простору. Виразимо координати середини S відрізка AB через координати його кінців A і B .

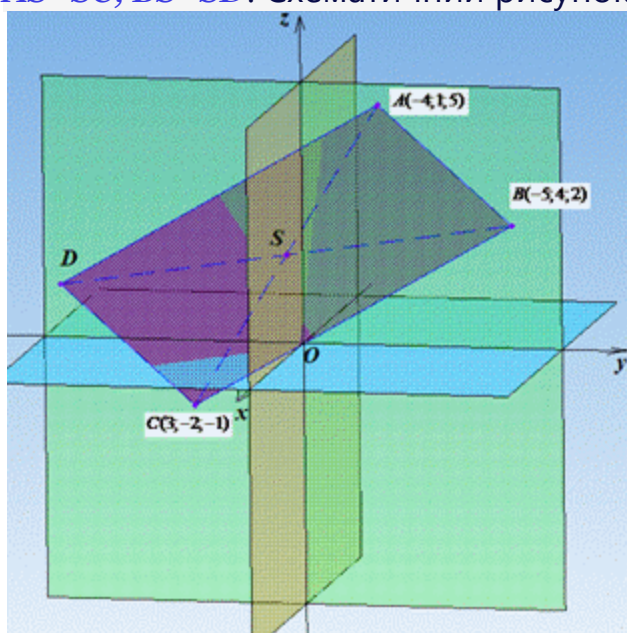
$$x_C = \frac{x_A + x_B}{2}; y_C = \frac{y_A + y_B}{2}; z_C = \frac{z_A + z_B}{2}.$$

Приклад 1 Дано $ABCD$ – паралелограм з трьома вершинами $A(-4;1;5)$, $B(-5;4;2)$, $C(3;-2;-1)$. Знайти координати вершини D .

А	Б	В	Г	Д
(12;7;-8)	(6;-3;-6)	(-6;3;6)	(-12;7;8)	(4;-5;2)

Розв'язування: Для відшукування четвертої вершини скористаємося властивістю про те, що у паралелограма $ABCD$ діагоналі AC і BD в точці перетину (S) діляться навпіл:

$AS=SC$, $BS=SD$. Схематичний рисунок паралелограма має вигляд

Спочатку знайдемо координати центра S - середини відрізка (діагоналі) AC за відомими координатами:

$$x_S = \frac{x_A + x_C}{2} = \frac{-4 + 3}{2} = -\frac{1}{2}$$

$$y_S = \frac{y_A + y_C}{2} = \frac{1 - 2}{2} = -\frac{1}{2}$$

$$z_S = \frac{z_A + z_C}{2} = \frac{5 - 1}{2} = \frac{4}{2} = 2$$

Отримали $S\left(-\frac{1}{2}; -\frac{1}{2}; 2\right)$ - координати точки перетину діагоналей AC і BD .

Із умови, що $BS=SD$ складаємо рівняння для знаходження координати точки D і розв'язуємо:

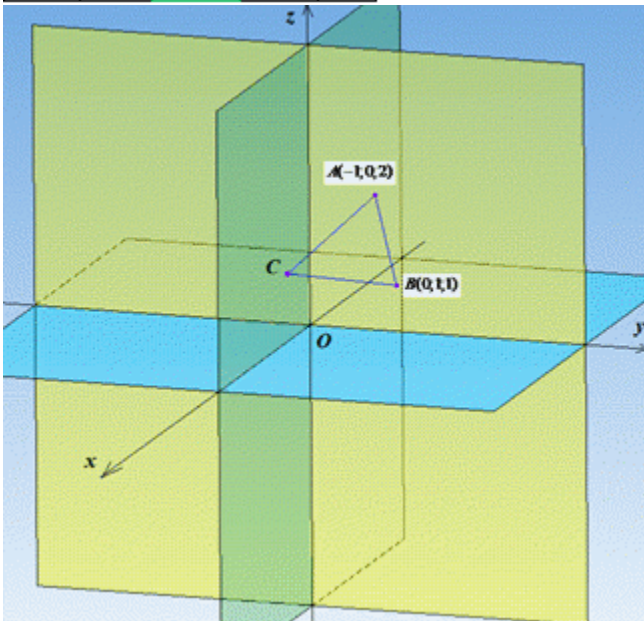
$\frac{x_B + x_D}{2} = x_S,$	$\frac{y_B + y_D}{2} = y_S,$	$\frac{z_B + z_D}{2} = z_S,$
$\frac{-5 + x_D}{2} = -\frac{1}{2},$	$\frac{4 + y_D}{2} = -\frac{1}{2},$	$\frac{2 + z_D}{2} = 2,$
$-5 + x_D = -1,$	$4 + y_D = -1,$	$2 + z_D = 4,$
$x_D = -1 + 5,$	$y_D = -1 - 4,$	$z_D = 4 - 2,$
$x_D = 4;$	$y_D = -5;$	$z_D = 2.$

$D(4;-5;2)$ - шукана вершина.

Відповідь: $(4;-5;2)$ – Д.

Приклад 2. Точки $A(-1;0;2)$ і $B(0;1;1)$ є вершинами правильного трикутника. Знайти площу цього трикутника.

А	Б	В	Г	Д
$\frac{3}{4}$	$3\sqrt{3}$	$\frac{3\sqrt{3}}{4}$	3	9

Розв'язування: У правильного (рівностороннього) $\triangle ABC$ всі сторони рівні: $|AB|=|AC|=|BC|$.

Тому, площу трикутника ABC можна обчислити за формулою:

$$S_{\triangle ABC} = \frac{|AB|^2 \sqrt{3}}{4}$$

Визначимо квадрат довжини відрізка (сторони) AB із залежності:

$$\begin{aligned} |AB|^2 &= (x_B - x_A)^2 + (y_B - y_A)^2 + (z_B - z_A)^2 = \\ &= (0+1)^2 + (1-0)^2 + (1-2)^2 = 1^2 + 1^2 + (-1)^2 = 1+1+1=3 \end{aligned}$$

Знайдемо площу правильного трикутника ABC :

$$S_{\triangle ABC} = \frac{|AB|^2 \sqrt{3}}{4} = \frac{3\sqrt{3}}{4}$$

Серед варіантів тестів вірний результат містить пункт В.

Відповідь: $3\sqrt{3}/4$ – В.

Домашнє завдання:

За підручником [«Математика. Алгебра і початки аналізу та геометрія. 10 клас»](#) автор Бевз Г. опрацювати §34 виконати на ст.255 №1242, 1246, 1253

Зворотній зв'язок:

Email: vitasergiivna1992@gmail.com

!!!! у повідомленні з д/з не забуваєм вказувати прізвище, групу і дату уроку.